

Metodika statistiky demografie podniků

I. Základní vymezení

Statistika demografie podniků sleduje ukazatele o aktivních podnicích, vzniklých podnicích, zaniklých podnicích, přežívajících podnicích a rychle rostoucích podnicích. ČSÚ je připravuje podle společné metodiky Eurostatu a OECD. Povinnost poskytovat tyto údaje Eurostatu stanovuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/2152 o evropských podnikových statistikách (od referenčního roku 2021; do referenčního roku 2020 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 295/2008.)

Statistická jednotka podnik je nejmenší kombinace právních jednotek, tvořící organizační jednotku vyrábějící výrobky nebo poskytující služby a mající určitý stupeň rozhodovací samostatnosti, zejména v otázce používání svých běžných zdrojů. Podnik vykonává jednu nebo více činností na jednom nebo více místech. Podnik může být sám jedinou právní jednotkou. Za právní jednotku se považuje ekonomický subjekt evidovaný v RES.

II. Zdroj dat

Zdrojem dat statistiky demografie podniků je [registr ekonomických subjektů](#) (dále jen RES) a výstupy ze strukturálního podnikového šetření (SBS).

III. Tvorba základního a výběrového souboru, dopočty a odhady nešetřené části souboru

Statistika demografie podniků nemá vlastní statistické šetření. Vychází z údajů vedených v RES a z výstupů ročního strukturálního podnikového šetření.

Do populace demografie podniků se zahrnují aktivní statistické podniky provozující tržní činnosti v průmyslu, stavebnictví a službách (B až N, P až R, S95 a S96 od referenčního roku 2021; do roku 2020 B až N a P až S bez K642 Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE rev. 2). Do populace se nezahrnují subjekty provozující zemědělství, rybolov a lesnictví, činnost veřejné správy a obrany, povinného sociálního zabezpečení, služeb organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů, činností domácností jako zaměstnavatelů a činností exteritoriálních organizací a orgánů; dále subjekty zařazené do sektoru vládních institucí, do neziskového sektoru, sektoru nerezidentů, společenství vlastníků jednotek a do roku 2020 bytová družstva.

Od referenčního roku 2021 je rámec populace rychle rostoucích podniků shodný s populací demografie podniků (B až N, P až R, S95 a S96); do roku 2020 zahrnoval aktivní statistické podniky provozující tržní činnosti v průmyslu, stavebnictví a službách mimo vzdělávání, zdravotnictví, kulturní, zábavní a rekreační činnosti a z osobních služeb jen opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (B až N a S95 klasifikace CZ-NACE rev. 2).

Bližší informace o Klasifikaci ekonomických činností CZ-NACE rev. 2 lze nalézt na adrese: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_cz_nace

IV. Přehled základních publikovaných ukazatelů

Počet aktivních podniků zahrnuje podniky, které byly alespoň po část sledovaného roku aktivní, tj. měly obrat, výkony, investice nebo zaměstnanost kdykoli během daného referenčního období.

Počet vzniklých podniků zahrnuje podniky, které byly ve sledovaném roce aktivní a nebyly aktivní v předchozích dvou letech. Zahrnuje případy, kdy podnik v daném roce skutečně vznikl, nebo byl v předchozích dvou letech neaktivní. Zároveň se nenašlo propojení na jiný podnik v daném roce či v roce předchozím (např. fúze apod.).

Míra vzniků je podíl počtu vzniklých podniků a počtu aktivních podniků.

Počet zaniklých podniků zahrnuje podniky, které byly ve sledovaném roce aktivní a nebyly aktivní v následujících dvou letech. Zahrnuje případy, kdy podnik v daném roce skutečně zanikl, nebo byl v následujících dvou letech neaktivní. Zároveň se nenašlo propojení na jiný podnik (ve smyslu nástupce) v daném roce či roce následujícím (např. fúze apod.).

Míra zániků je podíl počtu zaniklých podniků a počtu aktivních podniků.

Míra přežití je podíl počtu přežívajících podniků v roce $t+1$ rok až 5 let a počtu vzniklých podniků v roce t .

Přežívající podnik je podnik vzniklý v roce t , který je aktivní v následujících letech. Přežívání se sleduje po dobu pěti let. Statistický podnik je považován za přežívající v následujícím roce, pokud je aktivní alespoň část následujícího roku (tzv. přežívání beze změn). Není podstatné, jestli v roce přežívání má činnost spadající do rámce demografie podniků. Je rovněž považován za přežívající, i když není v populaci aktivních podniků v následujícím roce, ale byl sloučen (fúzí) s jinou (jedinou) právní jednotkou, která je jako podnik v následujícím roce označena za novou (tzv. přežívání fúzí). Za přežívání v následujícím roce se nepovažují případy, kdy „přebírající“ podnik byl v předchozím roce aktivní.

Počet rychle rostoucích podniků zahrnuje aktivní podniky, jejichž průměrné tempo růstu dle počtu zaměstnanců za poslední 3 roky je vyšší než 10 % ročně a které měly 10 a více zaměstnanců na začátku sledovaného období.

Počet mladých rychle rostoucích podniků zahrnuje aktivní podniky, jejichž průměrné tempo růstu dle počtu zaměstnanců za poslední 3 roky je vyšší než 10 % ročně, které měly 10 a více zaměstnanců na začátku sledovaného období a nejsou starší než 5 let.

Podíl rychle rostoucích podniků na aktivních podnicích s 10 a více zaměstnanci je podíl počtu rychle rostoucích podniků dle růstu zaměstnanosti a počtu aktivních podniků ve velikostní kategorii 10 a více zaměstnanců.

Počet aktivních podniků – zaměstnavatelů zahrnuje aktivní podniky, které měly kdykoli během daného referenčního období t alespoň jednoho zaměstnance.

Počet vzniklých podniků – zaměstnavatelů zahrnuje podniky, které měly svého prvního zaměstnance v jakékoli době během daného referenčního období t . Může se jednat o nově

vzniklé podniky se zaměstnanci, ale též o podniky, pokud byly aktivní již v předchozích referenčních obdobích, avšak ve dvou předchozích referenčních obdobích neměly žádného zaměstnance.

Počet zaniklých podniků – zaměstnavatelů zahrnuje podniky, které od jakéhokoli okamžiku během daného referenčního období t již nemají žádného zaměstnance a které měly dříve během daného referenčního období t alespoň jednoho zaměstnance. Může se jednat o zaniklé podniky s alespoň jedním zaměstnancem, ale též o podniky, pokud jsou i nadále aktivní, avšak již nemají žádného zaměstnance od jakéhokoli okamžiku daného referenčního období t a dvou následujících referenčních období: $t+1$ a $t+2$.

Míra vzniků podniků – zaměstnavatelů je podíl počtu vzniklých podniků - zaměstnavatelů a počtu aktivních podniků - zaměstnavatelů.

Míra zániků podniků - zaměstnavatelů je podíl počtu zaniklých podniků - zaměstnavatelů a počtu aktivních podniků - zaměstnavatelů.

Míra přežití podniků – zaměstnavatelů je podíl počtu přežívajících podniků - zaměstnavatelů v roce $t+1$ rok až 5 let a počtu vzniklých podniků - zaměstnavatelů v roce t .

Přežívající podnik – zaměstnavatel je podnik, který měl alespoň jednoho zaměstnance v jakémkoli okamžiku každého roku počínaje rokem, kdy měl prvního zaměstnance ($t-1$ až $t-5$) až do daného referenčního období t .

V. Zpětné opravy, revize, postup zpřesnění odhadů

U ukazatelů o zaniklých podnicích a zaniklých podnicích - zaměstnavatelích metodika počítá s dvouletým zpožděním, aby se potvrdilo, zda nebyl předpokládaný zánik reaktivován. Z tohoto důvodu jsou finální informace o zánicích podniků dostupné později, než údaje o stavu aktivních podniků a vzniklých podniků. V důsledku toho jsou 18 měsíců po referenčním období zasílány pouze předběžné (odhadované) údaje o zaniklých podnicích. Údaje o zánicích podniků jsou k dispozici v následujícím roce (30 měsíců po referenčním období) a konečné údaje o zánicích podniků s vyloučením reaktivací jsou zasílány Eurostatu 42 měsíců po referenčním období jako revidované údaje. Obdobný postup se používá i u zaniklých podniků – zaměstnavatelů.

VI. Srovnatelnost

1. Srovnatelnost v čase

Ukazatel počet aktivních podniků počítaný v rámci statistiky demografie podniků se do referenčního roku 2015 může lišit od ukazatele Počet aktivních podniků počítaného v rámci SBS. Zdrojem dat pro výpočet tohoto ukazatele v demografii podniků byly údaje statistického registru ekonomických subjektů, od referenčního roku 2016 dochází v rámci harmonizace výstupů pro Eurostat k využívání výstupů ze strukturálního podnikového šetření pro stanovení aktivity podniků a jejich zatřídění.

Od referenčního roku 2021 byly v souladu s požadavky Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/2152 o evropských podnikových statistikách zařazeny do populace i neziskové

institute a bytová družstva zařazené do institucionálního sektoru nefinančních podniků. Údaje v sekci NACE=L (kam patří bytová družstva) za rok 2021 proto nejsou srovnatelné s předchozími lety.

2. Srovnatelnost s jinými výstupy

Údaje demografie podniků nelze srovnávat s ukazateli publikovanými v rámci [statistiky z registru ekonomických subjektů](#). Důvodem je, že v rámci statistiky demografie podniků se využívá výlučně statistická jednotka typu podnik (aktivní podnik), zatímco v případě statistiky z registru ekonomických subjektů se pracuje s ekonomickým subjektem.

3. Mezinárodní srovnatelnost

Statistiku demografie podniků sestavují všechny země EU podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/2152 o evropských podnikových statistikách (od referenčního roku 2021); do referenčního roku 2020 podle nařízení Komise (ES) č. 251/2009 ze dne 11. března 2009, kterým se provádí a mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 295/2008, pokud jde o datové soubory, které se sestavují pro strukturální statistiku podniků, a nezbytné úpravy po revizi statistické klasifikace produkce podle činností (CPA). Dále podle metodiky stanovené v manuálu Eurostatu-OECD pro statistiku demografie podniků. Přestože všechny země EU dodržují výše uvedené nařízení a metodiku, mohou se vyskytnout rozdíly vyplývající ze zdrojů dat, které omezují srovnatelnost dat mezi zeměmi. K aktualizaci statistických registrů se používají různé administrativní zdroje v závislosti na vnitrostátním právu a také šetření. Je rovněž důležité, že přítomnost různých prahových hodnot velikosti ve statistických registrech může mít podstatný dopad na srovnatelnost, zejména pokud jde o údaje o začínajících společnostech.

Údaje o demografii podniků se vytvářejí i v některých zemích mimo EU (Kanada, Jižní Korea, Spojené království, Nový Zéland, Norsko nebo Švýcarsko). Tyto země se také řídí metodikou stanovenou v manuálu Eurostatu-OECD o statistikách demografie podniků.

VII. Sezónní očišťování

Nepoužívá se.

VIII. Zveřejňování údajů

Údaje za demografii podniků se sestavují za rok. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady 2019/2152 a jeho prováděcím nařízením Komise (EU) 2020/1197, kterým se stanoví technické specifikace a úprava podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2152, se do Eurostatu zasílají roční údaje o aktivních podnicích, vzniklých podnicích a jejich přežívání, předběžných (odhadovaných) zánicích podniků a rychle rostoucích podnicích 18 měsíců po referenčním období. Údaje o zánicích podniků se zasílají 30 měsíců po referenčním období a konečné údaje o zánicích s vyloučením reaktivací se odesílají 42 měsíců po referenčním období. Roční údaje o podnicích - zaměstnavatelích, vzniklých podnicích - zaměstnavatelích a jejich přežívání, předběžných (odhadovaných) zánicích podniků - zaměstnavatelů se do Eurostatu zasílají 20 měsíců po referenčním období, údaje o zánicích

podniků se zasílají 32 měsíců po referenčním období a konečné údaje o zánicích s vyloučením reaktivací se odesílají 44 měsíců po referenčním období.

Výsledky statistiky demografie podniků jsou zveřejňovány:

- 1) v publikaci Statistika demografie podniků (odkaz na [Katalog produktů](#))
- 2) zasílány do Eurostatu [Business demography-database](#)
- 3) na webu OECD: [Demographic Business statistics](#)

IX. Doplnující metodické informace a externí odkazy

Eurostat: [Legislativa EU ke strukturálním statistikám](#) (anglicky)

Eurostat: [Metodika - OECD Manual on Business Demography statistics](#) (anglicky)

Eurostat: [Metodika – European business statistics methodological manual for business demography statistics](#)

Eurostat: [Metadata](#) (anglicky)